

OPATRZNOŚĆ (542) *sb f*

opatrzność (535), **opatrnosc** (7); *opatrnosc Calep* (3); *opatrzność : opatrnosc Mącz* (7:3), *SkarŻyw* (8:1).

Oba o jasne. ◇ -pa- (514), -pã- (7); -pa- : -pã- *RejPs* (1:1), *HistAl* (4:1), *Mącz* (9:1), *RejAp* (53:1), *RejPos* (251:2), *SarnStat* (10:1).

sg N opatrzność (97). ◇ *G opatrzności* (121). ◇ *D opatrzności* (43). ◇ *A opatrzność* (69). ◇ *N a. A opatrzność* (1). ◇ *I opatrznością* (74). ◇ *L opatrzności* (114). ◇ *V opatrzności* (1). ◇ *pl N opatrzności* (2). ◇ *G opatrzności* (2). ◇ *D opatrzności* (2). ◇ *A opatrzności* (7). ◇ *I opatrznościami* (3). ◇ *L opatrzności* (6).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Roztropne, zapobiegliwe, przezorne myślenie i działanie; providentia Mymer¹, Mącz, Calep, Vulg, JanStat, Cn; cautio, circumspectio, consideratio Mącz, Cn; curiositas Mącz, Calep; prudentia Calag, Vulg; cautela, discretio Mącz; prospicientia Calep; provisio JanStat; circumspicientia, observatio Cn* (538) : *Mymer¹ 34; [według Sokratesa] fą cztery cznoty duże, to iest opatrzność, fprawiedliwość, fła albo [!] moc á mierność. BielŻyw 45; rzeczy ktorec przodki nafze wielkie á zyczne vczyńily. To iest doma opatrzność, rozum w radzie zdrowy, ani głupolci ani ktorey żądzey poddany. BielŻyw 126, 15; GlabGad P3; ábyfmy fie od nich [przodków] w opatrzności fpolney/ w dobrych obyczáiech/ nigdy nie wyradzáli. BielKron 333, 220v; Cautela, Wymówká/ y kluczká/ opatrnosc/ álbo obroná. Mącz 42a, 42a, 49a, 73a, 405d [2 r.], 495b; W czym ma dobra opatrzność być/ áby ie [sześć rzeczy przyrodzonych] powolne człowiek miał/ á owfzeyki/ iáko niewolniki poddał rozumowi. SienLek 2, 115v; HistRzym 135; RejPos 301v, 304v; Alexander w bitwách [...] lud piefzy ná poyśrodek/ á iezdne ná rogách po obu ftron ftauíł/ po ftronách y ná calu miał inny lud/ [...] ktorzy zawždy ná mieyfca fpracowanych przyftępowáli (*marg*) Opatrzność. (–) *BielSpr* 42v, 43 *marg*; *KochOdpr D*; *Calag* 212b; *Calep* 279a, [865]a, [867]b; *GostGosp* 146.*

opatrzność kogo, czego [= nad kim, nad czym] (3): *Gdyż tedy ná Papieżu zależy opatrzność wfzytkiego Krześciánftwa BielKron 220v; RejPos 280v, 331.*

opatrzność około kogo, czego (2): *RejPos 329v; náuczyfz fie około koni/ około fług/ y około inych potrzebnych rzeczy fprawy á opatrzności RejZwierc 26.*

opatrzność nad kim (1): *SkarŻyw 291 cf »opatrzność i czujność«.*

opatrzność o kim (1): *Y żwirzeta y ptacy co wzgorę lataia/ Kiedy pádna ná ziemi/ wfdy oftrożność máia. A my nędzne żwirzeta z mądremi głowami/ Pátrż iákie opatrzności tu o fobie mamy. RejZwierc 246.*

opatrzność przy czym (1): *DRVGI VRZĄD HETMANSKI: Opatrzność/ przy wojnie fámey álbo bitwie. SarnStat 445.*

opatrzność w czym (3): *HistRzym 90; Zwłafzczá bacząc iey fskuteczna godność/ W gofpodárftwie niezmierná opatrzność. PaxLiz E4v, B4.*

opatrzność czyja [w tym: pron poss (17), G sb pron (13), ai poss (6)] (36): *tedy Bijas fwą opatrznością nie doftatek ktoriz w miefcie mieli tak to naprawił. Dwie tłufthe Iałowicze z miafta wypufcil [...] ktore gdy Aliathus kxiązę vyrzał nadzieá fie żeby ielzcze dofc potrawy mieli BielŻyw 14; Ten opatrznością*

fwą poŝpolite dobro barzo rozŝzerzył *BielŻyw* 140, 5, 40, 150; ząbki one fubtilne gdy wypadaią, naraftaią drugie mocnieyŝe [...] to wŝitko ŝprawuie opatrznóć naturi. *GlabGad* C3, H6v; Ale ty rzeczy s ŝtrony ŝierot zależą ná opatrznóćí Rádźieckiey *GroicPorz* p3, z4v; *LeszczRzecz* A2; A ták Mćciŝlaw Chrobry od nich wezwany dla iego opatrznóćí/ zebrałwŝy ŝie z Rufiá á z Połowcy dobył Haliczá *BielKron* 359, 104v, 169, 189v, 333; *Mącz* 490d; *RejAp* 60v, 61; Ale to co zbywa nád potrzebę twoię/ choway dla drugich/ ktore tobie Pan twoy poruczył w opatrznóć twoię. *RejPos* 186, 143, Ooo2v; *BiałKat* H3v; *RejZwierc* 115v, 185v; *BielSpr* b4, b4v; *RejPosWstaw* 42; *BudBib* I 441a marg; Nie chwalić Pan tego/ że go zdrádził: ále opatrznóć iego [szafarza] ná przykád podaię/ że ŝobie vmiał w potrzebie poradzić. *WujNT* 262, Act 24/3; Iż ácz dawno ŝwięty pámieći pan Kázimiérz Król Polŝki przodek náŝ opatrznóćíá królewłká/ y pożytkiem poŝpolitym przywiedźiony [...] Práwo Niemieckie [...] poŝtánowił *SarnStat* 952, 1308; *GosłCast* 57; *PaxLiz* B4; Boiáźliwe y niepewne/ mowi Mędrzec/ opatrznóćí náŝe [*incertae providentiae nostrae Vulg Sap* 9/14]. *SkarKazSej* 600b. Cf »z opatrznóćí«.

Ze zdaniem przydawkowym (1): w cięŝkich á w pręthkich Niemocach thę opatrznóć trzebá mieć/ áby nátychmiałt krwi niepufzczał *SienLek* 33.

W połączeniach szeregowych (1): Niemáź áni mądroŝćí/ áni opatrznóćí/ áni rády/ náprzećiwko Pánu. *Leop Prov* 21/30; *RejPos* 143, 329v; Nas tylo Pan Bog záchowác raczył w pokoju do tego czáfu. [...] Niczym inŝym/ iedno czuynoŝćíá/ mądrám opatrznóćíá/ rádá zdrowá/ y wielkim ŝtáránim. Sigmuntá Auguŝtá *BiałKaz* H3v; *Oczko* A4; y tu teraz w Rzymie [...] zá mądrym ŝprawowánim tego to ŝterniká łodki Bożey/ táki pokoy/ táka opatrznóć/ táki doŝtátek/ táki porzádek/ táka ŝprawiedliwoŝć *ReszList* 185; Tych tedy obywatelów źiemie Belzkiey wiernoŝć/ ŝtałoŝć/ chętliwá miłoŝć zá wważoná rádá y opatrznóćíá pilná/ y zá przypátrzeniem Królewłkim wważaiąc *SarnStat* 1053.

[*W formule grzecznoŝciowej:* My, y burgmystr a rada Woznyk miasta [...] wyznawamy thym tho zapissem: przystápił przed nassze oppatrznossz Grzegosz Rzepka y polozył przed namy brathu Martyczowy Perstowy 10 tolarow *ProtokWoźnik* 1581 nr171, 1582 nr 173, nr 174.]

W charakterystycznych połączeniach: dobra (lepsza) opatrznóć (3), niezmierna, ostra, piękna, pilna (3), ŝpolna, więtsza.

Zwroty: »by(wa)ć w opatrznóćí« [*szyk zmienny*] (4): *RejWiz* 10v; áby biała głowá káżdá zówždy była w poŝluŝeńŝtwie á w opatrznóćí/ á iżby miáła zówždy kogo przełożonego nád ŝobą. *RejPos* 322; *RejZwierc* 115v; Gumná ŝą w opatrznóćí/ Role ŝie záŝiały *PaxLiz* B2v.

»chodzić w opatrznóćí« (1): Choćie po drogach moich [*mądroŝćí*]/ w dobrej opatrznóćí. *BielKom* B6.

»w opatrznóćí mieć« (3): zamki kthore trzymał w wielkiej opatrznóćí miał *BielKron* 425v; *Mącz* 490d; *SarnStat* 316.

»poŝtánowić w dobrej opatrznóćí« (1): Rzym poŝtánowił w dobrej opatrznóćí y ŝprawie/ ábowiem wielkoŝć zbożá z Egiptu [...] do Rzymá káždy rok przywodził *BielKron* 131v.

»rządzić, ŝprawowác w opatrznóćí« [*szyk zmienny*] (2:1): Myŝmy zówždy byli w pokoju/ y rządzileŝ nas w wielkiej opatrznóćí *KrowObr* B2v; SEMowit Piałtow ŝyn Polŝki Monárchá po oycu lud ŝwoy w wielkiej opatrznóćí ŝprawował *BielKron* 343, 149v.

»w opatrznosci stać« (1): przegładac/ przepatrowac wftawicznie powinni ftany y powinności swoie á w opatrznosci zawnzdy fthać przed thym ftráfzliwym máyefattem Páná fwego *RejAp* 50.

Wyrażenie: »oko opatrznosci« = *oculus considerationis JanStat* (5): IZ ácz z powinności Krolewfkiey fczodroblivosti/ ku wftyftkich poddanych pożytku y rozmnozeniu/ oko opatrznosci mielibyśmy mieć: wftakże wietfzą pilność około rozmnozenia fkárbów/ y prowentów Królestwa náznego/ mieć przyftoi *SarnStat* 333 [*idem* 337, 368, 382], 333, 337, 368, 382.

Szeregi: »opatrznosc i czujnosc« (1): Wyfzedł ztamtąd wielce ku flufzbie Bozey gorącym: máiąc miáfto klaftoru opatrznosc y czuynosc nád lámym łobą *SkarŻyw* 291. [*Ponadto w polúczeniu szeregowym 1 r.*]

»opatrznosc i czulość« (1): Kazdy to z nas sam baczy iz by lepszey potrzeba opatrznosci y czulości anizeli iefł *ActReg* 124.

»ludzkość a opatrznosc« (1): dla fwoiey ludzkości á opatrznosci/ przyciágnął k łobie wiele dobrych rzeczy. *BielKron* 189v.

»opatrznosc, (a) mądrosć« = *providentia, provisio JanStat* [szyk 1:1] (2): Ani czo innego za czefł łobie pokładał iedno czo mogł opatrznosciá á mądrosćiá dowiefł *BielŻyw* 95; *SarnStat* 1119. [*Ponadto w polúczeniu szeregowym 1 r.*]

»moc i (a) opatrznosc« (4): *Mącz* 490d; A pod thegoć to oltarzámocá y opatrznosciá widział then Apoftoł fwięty duŕze wiernych Pánfkich *RejAp* 60v; *RejZwierc* 115v; *CzechRozm* 231v.

»ostroznosc a opatrznosc« (1): Wyęc y wtem theż ocyec káždy oŕtoznosc á opatrznosc fwá okázác ma. *GliczKsiqż* L8v.

»piecza ani opatrznosc« (1): Bo záifte nie żadna piecza áni opatrznosc ludzka/ ále tylko lámá moc práwice Bozey/ od nágothowánego vpádku tey Korony/ ftrzegłá á bronilá. *LeszczRzecz* A2.

»opatrznosc i rzád« (1): tám [*w Wenecyjej*] opatrznosciá y rzádem wftyftkiego wiecey niż kedy. *GostGosp* 70.

»sprawa a (i) opatrznosc« [szyk 5:3] (8): *RejWiz* 10v; polecam was [...] dobrej fprawie/ á opatrznosci przełozonym wálfzym *BielKron* 45v, 131v; *RejPos* 280v; Bo by też był y namężnieyfy nic po tym iefłi dobrej fprawy á opatrznosci nie będzie. *RejZwierc* 145, 26, 184v; *BudBib* I 441c marg. [*Ponadto w polúczeniu szeregowym 1 r.*]

»staranie i opatrznosc« (1): Nie zákázuiec miernego ftáránia y opatrznosci: ále fráfunkow y kłopotow o potrzeby cíelefne. *WujNT* 249. [*Ponadto w polúczeniach szeregowych 2 r.*]

»umiejętnosc i opatrznosc« (1): Dla podánia profytym bieglósci (a) mlódemu vmiejętnosci/ y opatrznosci. *BudBib Prov* 1 arg.

»zwirchnosc a opatrznosc« (1): [*marnotrawny syn*] wzyawfy dzyał fwoy od oycá fwego/ wzg(ar)dziwfy zwirchnosc á opatrznosc iego/ roŕprofzył/ roŕterał/ rozmiothał bárz(o) prętko ono nędzne nábycie fwoie *RejPos* Ooo2v.

Wyrażenia przyimkowe: »z opatrznosci [czyje]« (1): Y iufz nie máiąc tylko dom z wiofczyná lichá, Náđ lámym miáftem, co chciál z opatrznosci fwoiey Ociec iego záchowác, y czego mi zwierzyl *CiekPotr* 13.

»z opatrnością« (2): tam z lepszą opatrnością sobie poczynął niż iego brácia pierwey *BielKron* 356v; *RejZwierc* 132.

Personifikacje (5): A tak zwoliwłszy sie szli ku Opatrzności/ a to mu powiedzieli. *ForCnR* B3v, B3v [4 r.].

Iron. (2):

Wyrażenie: »w jakiej opatrności, z jaką opatrnością« (1:1): Ná toby też zapłakác miła Polonia/ Mogła bárzo/ á pewnie pośpołu z nią y ia. Bo w iákiey opatrności ná oko widamy/ Są nálze wśzytki fprawy/ což temu rzecz mamy. *RejZwierc* 252v; Tu z tego iedne⁸⁰ mieyfcá czytelniku miły/ obáczyć możez/ z iáką opatrnością/ Ich mość Práłáci Rzymłcy/ piłmo święte przywodzą/ y gwałtem ná fwą ftronę náciągáią *NiemObr* 21.

a. *Atrybut Boga polegający na jego stałej opiece nad światem i kierowaniu nim, troska i opieka nad człowiekiem, zwłaszcza jego zbawieniem (także w odniesieniu do innych bóstw oraz istot nadprzyrodzonych); providentia* *HistAl*, *Vulg*, *Mącz*, *PolAnt*, *Calag* [w tym: *czyja* (385): *G sb i pron* (190), *ai poss* (104), *pron poss* (91)] (425) : ten który motzą fwego boftwa nalytza anioły/ opatrnością kármi ptáki/ ryby zwierzęta *OpecŻyw* 149v; A ty moy pánie iednak pokrytą opatrnością twoią/ ze złości mych raczyłz mnie wyrwać *RejPs* 46v; *GliczKsiąż* D2v; Y tych co go wzywáją w prawdzye á w ćichości/ Miłościwie ye przyjmie do fwej opatrności. *LubPs* ff; *Leop Eccle* 5/5; gdyż [Bóg] okrąg fwiátá opatrnością fwą zátzymawa y rządzi *BibRadz Gen* 2/2, I 8d *marg*, 73d *marg*, *Ps* 145 *arg*, I 353v, II 22a; *RejAp* [13], 52v, Ee3; A weyrzy miłościwie opáthrznością fwoią ná nas nędzniki fwoie/ á ná thy tłuźcze fwoie *RejPos* 186; nálz miły Pánie/ nie thylko ábyś o nas rádźić ábo nas wfpomagác ábo opátrowác miał/ ále owłzem ielzche ktemu mocną nam pothuchę dawałz/ o tey świętey opatrności fwoiey/ ábychmy sie nie lękáli nic w przygodach fwoich *RejPos* 256v; bo on iuz nie ma żadney pieczy o thym który iuz wypádnie z opatrności iego/ á kto sobie szuka iákiey omylney nádzyeie oprócz świętego kroleftwa iego *RejPos* 289v; iż on káždego opatrnością fwą żywić/ chowác y opátrowác raczy. *RejPos* 314, 207v *marg*, 217v [2 r.], 218v, 239, 239v (21); *CzechRozm* 245; *SkarJedn* 70; *KochPs* 203; nietylko go [Jakuba] P. Bog od głodu ofobliwą opatrnością fwoią bronil: ále mu dał onego namilźzego fyná [...] ogládać *SkarŻyw* 349, 341; *ZawJeft* 32; *WujNT* 403; Wízytko tedy po Bogu záwiłło ná fprawie Wálzey K.M. ktorego iáko Bog dziwną opatrnością fwą/ nád ludzką/ ná to Kroleftwo powołał *PowodPr* 2; *GosłCast* 69; *PaxLiz* A2.

opatrność czyja [= *nad kim*] [w tym: *G sb i pron* (5), *pron poss* (1)] (6): Przeciwno zbytcom fwiátá tego/ á o opatrności Pánfkiey człowieká káždego. *RejPos* 80; iż Pan wielekroć drzemie w tey łodce fwey około opatrności nálzey/ á práwie iáko przez pálce pátrzy ná wfpomożenie nálze/ gdy widzi tak omylne á tak wniefione fercá nálze. *RejPos* 252, 216v [2 r.], 315, Ooo3.

opatrność od kogo (2): gdyż oni záwždy opowiedác będą niewiernikom nieomylną pomftę [...] A wiernym káfkę/ opatrność/ miłofierdzie/ y káždą obronę od Páná ich/ á od prawdziwego páfterzá ich. *RejAp* 91, 71v.

opatrność około kogo (2): Opatrność Bozka około nas *SkarKaz* Oooo2a, 160b.

opatrność u kogo (2): A ielli sie tak záchowywác będą/ iáka ieft zacność/ opatrność/ opieká ich v Páná thego/ y iáka ma być y zaplátá y błogofławieńftwo ich. *RejPos* 315, 322.

opatrzność ku komu (1); iáko widzimy w podobney opátrznóści Bozkiey ku Rzezáncowi onemu. *WujNT* 439.

opatrzność nad kim (34): *RejWiz* A7v, 125; *RejAp* 56v, 69v; gdzye iuż then Pan opuści á odstąpi od ciebie/ á nie będzie nád thobą świętey opátrznóści iego/ iedno iuż musílz chodzić iáko ślepy *RejPos* 167v; iáko ślyłyzł/ iż y w więzyeniu/ y w káżdym niebespieczeństwie/ zázwdy nád káżdym takim iest święte oko iego/ á odmienia frogie fercá ludu okrutnego nád przebránemi śwemi/ á zázwdy nád nimi iest święta opátrznóść iego. *RejPos* [279]v, 80, 127 *margin*, 168, 183 [4 r.], 186 (24); *vwázác* śam możelz/ wierny chrześciáninie/ [...] opátrnóść tey Bołkiey śzczodrobliwości/ nád tym Páwłem. *SkarŻyw* 52, 301, 452; *WujNT* 232; *WysKaz* 11; *SkarKaz* 44a.

opatrzność o kim (4): A o tych co śie obzárłtwem á opilłtwem báwią/ żadney Pan opátrznóści nie raczy mieć. *RejPos* 185, 276v; *WujNT* 447, 505.

W połączeniach szeregowych (84): Abowiem oná [*Panna Maryja*] rżądzi wślyłthki rżetzy ná ziemi/ fwoią mądrością/ opátrznóścią/ rołtropnością/ y lálką *KrowObr* 163v; Dawid wołał proźącz/ ábyś mię moy miły Pánie nie wymázował s kłiąg żywotá/ to iest z woley á z opátrznóści twoiey świętey á s przeżrzenia twego świętego. *RejAp* 51; ktorego [*Boga*] mądrość/ opáthrznóść/ miłofierdzie iest nieskończone/ nád wślytko ine łtworzenie ná niebie y ná ziemi *RejAp* 55v; Azalż to nie wdzięczna obietnicá/ iż opátrznóść/ opieká obroná twoiá s świętego máyestatu twego będzie zázwdy z námi miełzkálá. *RejAp* 70; Ślyłyzł theż iákie dziwne rádości/ pociechy/ opátrznóści/ opieki/ y rozliczne á wdzięczne błogóśławieństwą fwoie też zálę obiecuie wiernemu Kościołowi śwemu *RejAp* 198v, 2, 51, 52v, 55v, 56v (22); á pewniebychmy wltác mułieli/ iestliby nie było nád námi ráunku/ opátrznóści/ á świętego wlpomożenia iego. *RejPos* 182; Więć iestczce ktemu iákieś dziwne ziołá ná thy wymyłłone świętá święćili/ [...] wymuiąc władzą/ opátrznóść/ łtrażą/ y opiekę Pánu Bogu fwoiemu. *RejPos* 304v; Iż ia á Ociec moy niebiełki iedno iestelmy/ á iedná iest wola/ moc/ y wślytká opátrznóść łpołeczności náłzey. *RejPos* [308]v; to káždemu przyczyśc co czyie iest/ á życzyć wślytkyego dobrego káždemu wedle wśzey możności/ coby iedno było z woley/ s przeżrzenia/ á z opátrznóści Páná śwego. *RejPos* 334v, 79v, 80, 128, 131v, 134 (55); *BiałKat* 76v; *RejZwierc* 128 [2 r.], 199; *CzechRozm* 187, 259v.

W charakterystycznych połączeniach: błogóśławiona opatrznóść, dziwna (22), *mądra, mocna, miłóściwa* (2), *niebieska, nieodmienna, nieomylna, nierozmierzona, nieskończona, niewymowna, niewypowiedziana, osobliwa, pewna, pilna* (2), *pokryta, sowita* (2), *święta* (35), *ustawiczna, wieczna, wielka* (5), *życzliwa; naśladować opatrznóści, odstąpić, patrzeć* (4), *potrzebować, zapomnieć* (2); *przyjąc do opatrznóści; odpaść od opatrznóści, odstąpić, odwieść (odwodzić)* (2); *wypasć (wypadać) z opatrznóści* (3), *stracić; poddawać się opatrznóści, pokłonić się, przypatrzeć się* (4), *przypisować* (2), *przypuszczać* (2), *przywłaszcząć, zostawić; przyścć ku opatrznóści; opatrznóść brać na pomoc, mieć* (4), *obaczyć, obiecać* (2), *obrazić, odłożyć na stronę* (4), *opowiedać, opuścić* (4), *oznajmić, poznać, stracić* (2), *szacować, targać, ujźrzyć, uznać, wzgardzić, wyznawać* (2), *zostawić* (2); *brać w opatrznóść, dostać się; opatrznóścią bronić, karmić, opatrować (a. opatrzyć)* (2), *posługiwać, powołać, przejrzyć, rżądzić* (2), *ślżyć, sprawić, sprawować* (2), *wejrzyć, żywić; czekać z opatrznóścią, zamieszkać (omieszkać)* (2); *o opatrznóści mówić, (na)powiedać* (2), *(na)śluchać (się)* (2), *ślyszecć, trzymać*.

Zwroty: »(by(wa)ć) w opatrności, pod opatrnością« [*w tym z elipsą „być” 1 r.*] [*szyk zmienny*] (27:2): Mocarłtwá tego fwyátá połmyewińko przed pánem/ á ci czo fie go boiá w wielkiej opatrności ie⁸⁰. *LubPs I marg*, Q3v *marg*; iuż byli pod ípráwą/ pod mocá á pod opatrnością niebiefká. *RejAp* 95, 60v, 62, 65, 74v, 100v (9); iźci ptałzki/ y lilie podawa ná przykład/ iáko fá w dziwney opatrności Bogá Oycá twego niebiefkiego. *RejPos* 220, 40v, 128, 175, 277, 289 (14); *GrzegŚm* 22, 60; Bo ácz y kruczétá/ iáko pińmo powieda/ fá w opatrności iego/ á wżákoż złe á niepobożne ták też opátruie iáko kruczétá/ bo robaki z młodu á potym zdechłe świnie iadáią *RejZwierc* 148.

»chodzić w opatrności, pod opatrnością, za opatrnością, wedle opatrności« [*szyk zmienny*] (6:5:1:1): Wízytko tho [*co żyje*] w iego dziwney opatrności chodzi/ Iże iedno drugyemu nigdy nie záłzkodzi. *RejWiz* 110v, 137; *RejAp* 120; A iż iuż bełpiecznie chodzimy w káżdym niebełpieczeńłtwie fwoim/ zá fwiętá opieká/ obroná/ á opatrnością iego *RejPos* 271; tu o tákich pińmá połwiadzáią/ kthorzy nie chodzą wedle woley á prześrzenia y opatrności Páńfkiey. *RejPos* 317, [292]v, 316, 332, 332v, 342v; Czemu fie tego nie vřráłzyłz? [...] iż iuż nie chodzilz pod krolełtwem iego á pod opatrnością iego/ á zowie cie owcá pářzywą *RejZwierc* 259v, 128, 198v.

»chować w opatrności« [*szyk zmienny*] (4): *RejPos* 328v *marg*; Iż kto mu fie záchowa tu w fwey powinności/ Dziwnie on tákie chowa tu w fwey opatrności. *RejZwierc* 270; Lud/ choway w opatrności/ ná wżem dofkonáły/ Nieprzyacił/ niech leci pod nogi/ zuchwáły *GrabowSet* P3v, X2.

»(d)ufać, wierzyć opatrności; dufać a wierzyć o opatrności« [*szyk zmienny*] (9:3:1): ábychmy ták po prořtu duřáli á wierzyli Pánu fwoiemu o opatrności iego *RejPos* 242; iż duřáli ktemu opatrności Páńfkiey/ tedy im wody s fuchych fkał płynęły/ máńná im dobrowolnie z obłokow pádáła *RejPos* 257, 130, 131v, 218v, [219], 239v (10); áby fię łtáđ [*z skłádania jałmużny*] nie bali iákiego niedořtátku: lecz áby vřáli opatrności y odpłácie Bożkiey *WujNT* 639, 27, 124.

»nadzieję pokłádać (*a.* połóżyć) w. opatrności« (2): á ni w kim innym fwey żadney nádzyeie pokłádać nie będyeřz/ iedno w nim łámym/ á w fwięthey opatrności iego *RejPos* [219], 285v.

»opuścić (*a.* wypuścić) z opatrności, bez opatrności« (3:1): *RejAp* 100v, 117v; Iż iefłizeby on nas opuścił bez opatrności fwoiey fwiętey/ á náfycenia dobrodzyeřtw y miłofierdzia fwego fwiętego/ [...] pewniebychmy wytrwáć nie mogli s tym mdłym/ nikičemnym [...] człowieczeńłtwem nářzym. *RejPos* 182; Bo ty nigdy nie wypuściłz z twoiey opatrności/ ktore wpráwiłz w gruntowne pořtępki w twey fwiętey miłości. *LatHar* 343.

»poruczać (*a.* polecać, *a.* zlecać się) opatrności, przypuszczać (*a.* przypuścić, *a.* spuszczać, *a.* spuścić) na opatrność, poruczać (*a.* polecać) w opatrność« [*szyk zmienny*] (11:5:3): *LubPs* ddv; Tákżećby káždy łtały/ miałbyć w ćirpliwości/ Poruczáć káżdą krzywdę/ Páńfkiey opatrności. *RejZwierc* 126v; Dayże nam miły Pánie tę łtáteczną myłł/ ábychmy wřzytko przypuścili ná fwiętá opatrność twoię *RejPos* 315, 213v, 257, 272, 273, 282 (8); W ręce twoie porucżam Duchá mego/ [...] Tho iefł/ polecam się opatrności y obronie twoiey *GrzegŚm* 22, 49; Ale byř fie cále ná opatrność y obronę Bożá ípuścił/ [...] on by cię zář łam z tego wřzytkiego wybáwił *CzechRozm* 232, 231v, 237; *PaprPan* Ggv; *GrochKal* 7; Polecam w Bołká opatrność twoię dnia dźiřieyřzego duřę moię y ćiało moie *LatHar* 44; *WujNT* 792.

»sta(ną)ć w opatrności, z opatrności, pod opatrnością« (1; 1:1): który iuż tám łtánął/ [...] w ręku á w opátrności Páńłkiew: iużci thu w łądze áni w żadney łpráwiedliwósci/ vcińion być nie może. *RejPos* 267, 316v; Bo łam przyrodzony rozum vkázuie/ iż rzády y łpráwy krolełtw y páńłtw z Bozkiew opátrności y pomocy łtoią *SkarKazSej* 657a.

»nie (moc) zginąć bez opatrności« [szyk *zmienny*] (6): iż żaden nie zginie bez woley á bez opátrności iego. *RejPos* [279]v; káždy łwięty á wierny Páńłki [...] nigdy zginąć nie może/ á nie thylko zginąć/ ále y namnieyłzy włos z głowy iego nie łpádnie/ bez woley á bez łwiętey opátrności Pána iego. *RejPos* 286, 27v, 271, 286, Ooo2v.

»(z)wátpić o opatrności, w opatrności« (2:1): *RejPos* 183v, 184; Ani pátrżcie w zgorę/ wátpiác o Bozkiew opátrności *WujNT* 249.

Wyrażenia: »opatrność boska, boża, Boga, Bostwa« = *providentia Mącz, Calag; divina a. superna providentia HistAl* [szyk 52:21] (32:29:9:3): zálię łtych zwycięłtw kthorych nam opatrność boska vżycza/ żadnim obyczáiem łie nie podnołimy w pyche/ bowiem nas bogowie wlpomagáią *HistAl* E6v, E, E8, I6v; *LubPs* aa marg; *BibRadz* I 274, Ps 107 arg; Mens mundi apud Philosophos idem quod Providentia, Opátrność/ rzád/ á łpráwówánie boże. *Mącz* 216b; *RejAp* 70, 117v; *RejPos* 127 marg, 174v, [219], 220, 293 (8); *GrzegŚm* 22, 44, 49, 60; *WujJud* B4v, 62v, Mm8; *CzechRozm* 231v [2 r.], 232, 237, 245; *Paprpán* Ggv; *SkarJedn* A6v, 259, 374; którą to opátrność Bożą/ iefli w czym/ tedy w tych Cieplicach ná then czás obáczmy: iż ie dáł Bog ták požyteczne *Oczko* 1v, 1v, 2v; *Calag* 550a; *SkarŻyw* 15, 301, 452; *GórnRozm* M4v; *GrochKal* 4, 7; *LatHar* 44; *WujNT* 27, 124, 139, 249, 403 (12); *WysKaz* 9; nie boyćie łię dobre dzieci/ opátrność Bogá Kátholickiego nád wámi/ który zá modlitwą wáłzą/ łerce oycowłkie zmiękczy *SkarKaz* 44a, Oooo2; *SkarKazSej* 657a; *SzarzRyt* B3. Cf »z boskiej, bożej, Bostwa opatrności«, »z opatrnością boską«, »opatrność Pana«.

»opatrność Ducha łwiętego« (1): Atho iż y dobrodzieyłtwo/ łpráwá/ y opátrność Duchá łwiętego przypáda nam s tego [z *wiary w Krystusa*] *RejAp* 72v.

»nadzieja w opatrności, o opatrności« (2:2): *LubPs* A3; Słuchayże dáley ábyś iefzcze więłzłą nádzyeię w łobie vtwordził o thym pánu łwoim y o opátrności iego *RejPos* [279]v; Przeciwko złey nádzyei o opátrności ý o miłolierdzy Páńłkim. *RejPos* [323]v, 258.

»opatrność páńska, Pana [w tym: *Pana Boga* (3)]« [szyk 94:5] (51:48): *LubPs* A3; *RejWiz* A7v, 125, 137; *RejZwierz* 126v; kogo otoczy moc zwirzchnósc opátrność á obroná Pána tego/ iuż żadne mocy áni ziemłkie áni piekielne nigdy nie przełamią murow tákich *RejAp* 182, [13] marg, 51v [2 r.], 61, 65, 69v (11); Porzuconci też był Moizész ná brzegu máłym dzyeciátkiem/ [...] á wždy widzisz nacż go wywodłá opátrność Páńłka/ ták iż był wychowan w domu krolewłkim. *RejPos* 280v, [73], 79v, 80, 117, 128 (60); *RejZwierz* 128; Dzień vłtáwicznie nocy náłzłáduiác/ Noc tákże dniowi wzaiem vłtępuiác/ Opátrność páńłką iáwnie wyznáwáią *KochPs* 26, 152; *GrochKal* 21; *WujNT* 232, 372, 505; że iedná zto [!] opátrność Páńłka łpráwiłá/ iż złołłiwi będąc przy wielkiew wodzie/ [...] przedię wielkim prágnieniem vdręczeni byli *WysKaz* 9, 11 [2 r.]. Cf »bez opatrności páńskiej, Pana«, »z opatrności páńskiej, Pana«, »w opatrności Pana, páńskiej«.

Szeregi: »krolestwo a opatrznosc« (6): pewnie tym iálnym obłokiem iego/ tho iest krolestwem á opatrznoscia/ zawnzdy ogarnieni będziemy. *RejAp* 95v; *RejPos* 316, 316v; *RejZwierc* 198v, 259v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 6 r.*] Cf »w królestwie ani w opatrznosci«.

»lekarstwo a opatrznosc« (1): iż do tych tu z nimi iedno sftąpić raczył/ ktorzy potrzebią tego świętego lekarstwa iego/ á tey opatrznosci iego. *RejPos* 309v.

»łaska a (i) opatrznosc« (6): ábychmy wšytko przypuŕzczáli łálce Pánłkiey á opatrznosci iego/ nic nie wfáiac w síłach swoich *LubPs* ddv; *RejPos* [219], 286, 331; *Oczko* 3. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 8 r.*] Cf »z łaską a z opatrznoscia«.

»mądrość a opatrznosc« (2): DZiwna mądrość á opatrznosc tego wŕzechmocnego Páná/ iż cokolwiek znaydzyełz [...] nigdy nie naydzyełz coby nie było s podziwieniem dziwnych táiemnic iego *RejPos* 212v; *SkarKaz* 160b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*]

»opatrznosc a (i) miłosierdzie« [szyk 8:8] (16): *RejAp* 70, 100v; iáko iest mdłe/ krewkie/ á nikczemne człowieczeństwo náłze/ gdzye iedno kolwiek nád námi nie będye miłosierdzya á opatrznosci świętey iego. *RejPos* 183, 182, 183, 204v, 239v, 252 (12). [*Ponadto w połączeniach szeregowych 10 r.*] Cf »z miłosierdziem a z opatrznoscia«, »w opatrznosci i w miłosierdziu«.

»moc i (a) opatrznosc« (8): *RejAp* [13], 52v; *RejPos* [73], 304v; gdy mówi: W ręce thwe pokładam/ rozumieć mamy przez ręce/ moc y opatrznosc miłego Bogá/ ktorey wšytki rzeczy są poddane *GrzegŚm* 44, 60; *Oczko* 2v; Chrześcijánłcy zakonnicy/ wfáiac mocy y opatrznosci Božey/ łtrzegą tego grobu/ do ktorego się Chrześcijanie ze wŕzego światá łchodzą. *WujNT* 124. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 14 r.*] Cf »w mocy i opatrznosci«.

»možność a (i) opatrznosc« (3): Abowiem kto iuž tego poznác nie może/ to iest/ možności á opatrznosci Bołkiey/ iáko on iest frogi złym/ [...] iuž tak wšytko łobie lekce waży *RejPos* 335, 183v, 351. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»obrona a (i) opatrznosc« [szyk 6:5] (11): *RejAp* 65, 74v, 100v, 120; *RejPos* 325v; *GrzegŚm* 22; Ktoreybyście [*niebešpieczności*] wolni byli/ gdybyście tę dumę wyłoką z łercá wyrzucili/ á ná opatrznosc łie y obronę Božą łpuścili. *CzechRozm* 237, 232. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 13 r.*] Cf »w opatrznosci a w obronie«.

»opieka i (a) opatrznosc« [szyk 15:7] (22): *RejAp* BB2v; Iedni łie vdáli zá bogáctwy á zá kupiectwy łwemi/ to iest/ zá márnym hándlem á nábywánim łwiátá tego: zápomniawłzy/ thák iákoś łyłzał/ opieki świętey y opatrznosci iego. *RejPos* 240v, 40, 130, 168, 168v, 222v (19). [*Ponadto w połączeniach szeregowych 24 r.*] Cf »z opieką a opatrznoscia«, »w opiece a opatrznosci«.

»piecza a (i) opatrznosc« (3): *RejAp* 119; *RejPos* 276v; Skąd iásnie widzimy/ ofobliwą pieczą y opatrznosc Pánłką o Rzymłkim košciele *WujNT* 505. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pilność a (i) opatrznosc« (4): A nielza iedno iż mułzę zawnzdy pilność á opáthrnosc łwą mieć nád nimi/ áby byli ná wŕzem z łálki moiey náłyceni y opátrzeni. *RejPos* 183, 239v, [292], 312. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pociechy i (a) opatrznosci« [szyk 1:1] (2): á zawnzdy łowito łie okázowály nád nim [*wiernym*] pociechy y opatrznosci iego. *RejPos* Ooo2. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*] Cf »z opatrznosciami a pociechami«.

»pomoc a opatrność« [szyk 2:1] (3): ciało twoje połpołu z nią [duszą] [...] iuzby ten boleściwy wrzod ćirpieć muliało [...] by nie ten święty lekarz á nie tá święta pomoc á opatrność iego. *RejPos* 326v, 258; *SkarKazSej* 657a. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»opatrność a porządek« (1): by nie była tá opatrność á ten porządek Páná nálezego/ iżby był tych Anyołów świętych á tych łtrożow ták mocnych nie poštánowił narodowi ludzkiemu/ nigdyby żadna godziná człowiekowi [...] bełpieczna nie była *RejPos* 331.

»opatrność a przestrzeganie« (1): angeli święci profimy acz niewidomye aby łnami bywali aby wzdy prze ich opatrność a prze ich przełtrzymanie bylibychmy bełpiecznieiłły od łmierci *RejPs* 50v.

»opatrność a przeźrzenie« [szyk 4:1] (5): Pátrzayże tu á pilnie pátrzay opatrności á przeźrzenia Páná tego/ co on nád Kołciołem łwoim á nád wiernemi łwemi zázwdy czynić á łpráwować raczy *RejPos* [279], 158v, [278] *marg.* [*Ponadto w połączeniach szeregowych 9 r.*] *Cf* »bez opatrności a bez przeźrzenia«, »z przeźrzenia a z opatrności«.

»rada a opatrność« (3): iż on włzytki rzeczy łwoie chce łpráwować dziwná rádá á dziwná opatrnością łwoią *RejPos* 329v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*] *Cf* »bez rady i opatrności«, »z rady a opatrności«.

»ratunek a opatrność« (1): obaczyłz iż on nigdy nie omiełzka wiernemu łwoiemu z ráthunkiem á s świętá opatrnością łwoią. *RejPos* [290]. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»ręka a (to jest) opatrność« (5): á iżby łie [wierni] nic nie łękáli [...] gdy nád nimi będzie święta ręká á opatrność iego. *RejAp* 56v, 12v; *RejPos* 267, 0003v; *Spráwiedliwi ludzie: łá w rękú Bożych/ tho iełt/ w opatrności Bożey GrzegłSm* 22. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 2 r.*]

»rozum i opatrność« (1): A ták pokłóń łię rozumowi y opatrności Bołkiey/ ktora y onę y łiebie łpráwuie *SkarŻyw* 15.

»sprawa a (albo, i) opatrność« (7): *RejWiz* 107v; A my thu więc nędznicy iáko czyrw álbo robacy kiedy drzewo gryzą chcemy łzácować á rozmirzác rozumy łwemi łpráwy álbo opatrności dziwne Páná tego. *RejAp* 51v, 51v; *RejPos* 331v, 332; *RejZwierc* [203]v; *WujNT* 139. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 8 r.*]

»opatrność a staranie« (1): kogo záltnie ták pilnego [...] tym łwiętym miłofierdzyu łwym/ iż go záltoły łwemi błogółłáwionemi [...] połádzić obiecuie/ á łam mu łłużyć chce: iákoż vłtháwicznie łłuży/ wedle człowieczeńłtwá łwoiego/ opatrnością á rozlicznym łtáraniem łwoim. *RejPos* 345. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»straż i (ani) opatrność« (4): Anyeli Pánłcy/ ktorzy tu łá zełłáni ná łtraż á ná opatrność narodu ludzkiego/ odłtępuią człowieká złołciwego *RejPos* 331, 332; á práwie Bogu [...] nic zołtáwić nie chcełz. Nie pámiętáiąc ná to co łie o tymże wyłłzey mowiło. To iełt/ okołó łtrażey y opatrności BOżey *CzechRozm* 245, 197. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 15 r.*]

»wielmożność a opatrność« (1): á z námi vłtáwicznie iełth wedle obietnic łwoich wielmożnością á opatrnością łwoią áż do przyłcia łwoiego. *RejAp* AA8v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»wola a (i) opatrność« (15): á iż on z námi vłtáwicznie iełt wolá á opatrnością łwoią/ áż do tego łwiętego á obiecánego przyłcia łwego. *RejPos* 258v, 213v, [279]v, 286, 289, 317 (9); *CzechRozm* 231v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 8 r.*] *Cf* »bez wolej a opatrności«, »z wolej a z opatrności«.

»wspomożenie a opatrność« [szyk 3:2] (5): *RejAp* 112v; A niewierny/ á ten który nie dufał świętey opatrności á wípomożeniu iego/ [...] zázwždy vpadać mułiał *RejPos* 0002, 0003. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*] Cf »bez opatrności a bez wspomżenia«, »oprocz wspomżenia a opatrności«.

»zwirchność i opatrność« (1): opuściwłzy zwirchność Páńlką y opatrność którą ten Pan ma o kázdym *RejPos* 325v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 9 r.*]

Wyrażenia przyimkowe: »bez opatrności, przez opatrności« (23:1): Ze namnieyże ptażatko y z gniazdá nie łpádnie/ Przez iego opatrności *RejWiz* 110v; *RejPos* 40v, 182. Cf »opuścić bez opatrności«, »zginąć bez opatrności«.

~ *Wyrażenie*: »bez opatrności pańskiej, Pana« (4:3): Bez opatrności Páńlkiey nic mieć nie możemy. *RejPos* 186 *margin*, 40v, 117, 228v, 260v, 275, 316v.

Szeregi: »bez opatrności a bez przeźrzenia« (1): Abowiem co ielt ten mární pożytek náłz/ który ácz pewnie wiemy iż łie żaden słtác nie może bez opatrności Páńlkiey/ á bez iego przeźrzenia świętego *RejPos* 260v.

»bez rady i opatrności« (1): Bez rády y opatrności twey/ [...] nic łię nie dzieie ná źiemi. *LatHar* 592.

»bez wolej a (bez) opatrności« (3): Bo ácz wiemy s pewnych obietnic Páńłkich/ iż bez wolej á świętey opatrności iego nic łobie zyednać nie możemy/ á wždy my przedłię łzukamy *RejPos* 313v, 316v, [323]v.

»bez opatrności a bez wspomżenia« (1): iż [*krewkość człowiecza*] trudno wytrwáćby miałá bez opatrności á bez wípomożenia iego/ áby wykroczyć nie miałá *RejPos* [292]. ~

»oprocz opatrności« (2): Bo nie mniemay áby co thobie miało przypáść dobrego s pracy áłbo s pilności twoiey/ oprocz opatrności iego. *RejPos* 172.

~ *Szereg*: »oprocz wspomżenia a opatrności« (1): żadnego inłzego rátunku áni nádzyeie mieć nie możemy/ [...] oprocz Bołkiego wípomożenia á opatrności iego. *RejPos* 260v. ~

»z opatrności« (23): źle tego ważyć/ to co Pan Bog raczył/ Z dziwney łwey opatrności z dawná połtánowić/ Aby to miał nędzny człek ináčzey odnowić. *RejWiz* 184, 138v; á włzytkoć łie połzczęści á połporzy z opatrności iego. *RejPos* 240, 227v, 289v, 345; *SkarŻyw* 496; z Bogiem gadáłi/ y z iego opatrności Práwá ony mieli. *SkarKazSej* 699b.

~ *Wyrażenia*: »z boskiej, bożej. Bóstwa opatrności« [szyk 6:2] (6:1:1): Włpomnicie iżefcie tho zwycięłtwo z boskiey opatrności wzięłi *HistAl* F5v; *RejPos* 48, 115v; ále z opatrności Bołkiey/ iufz był w okręt wśiadł/ y ná morze łię puścił. *SkarŻyw* 509; *KochProp* 16; *LatHar* 629, 674; *WujNT* 293.

»z opatrności pańskiej, Pana« (2:1): á kázdemu inłzemu zázwždy co przypáđło z opatrności Páńlkiey. *RejPos* 162v, 253, 264.

Szeregi: »z przeźrzenia a z opatrności« (1): ále to włzytko tobie przyłzło s przeźrzenia á z opatrności Páná tego. *RejPos* 264.

»z rady a opatrności« (1): A włzytko z dziwney rády á opatrności Bołtwá łwoiego *RejPos* 48.

»z wolej a (i) (z) opatrności« (2): *RejPos* 253; Co łię słtáło z wolej y opatrności Bożej/ że Iofeph łtrzegł tego/ áby w onym grobie żaden inny nie był pochowany *WujNT* 293. ~

»z opatrnością« (6): á aż do lkończenia światá/ obiecuie go nigdy nie opuścić/ á nigdy z opatrnością swoią nie odstąpić od niego. *RejPos* 192.

~ *Wyrażenie*: »z opatrnością boską« (1): począto bylo wzyuoczye matky yey lzwycyey anny/ o zwyelyką opatrznofzczyą bofką y ducha lzwycyego ltrozå/ ktory (od uyekow) yey lthrzegl *PatKaz II* 66.

Szeregi: »z łaską a z opatrnością« (1): á nie rácz nas mijác s tą łáfką á s tą miłościwą opatrnością swoią. *RejPos* 211v.

»z miłosierdziem a z opatrnością« (1): rádzzey z miłosierdziem swoim á z opatrnością twoią świetą rácz sfrálowác ty nędzne czáły nálfze/ niżlibychmy ná pothym mieli przyśc ná thy frogye dekretá twoie. *RejPos* 265v.

»z opieką a opatrnością« (1): nie płáczże nic/ rozmyśláiąc fie ná iákíe przylżle trudnoścí swoie/ [...] gdyż to iuz pewnie wielz [...] iz on pewnie á nieomylnie nálfępuie tobie ná to mieyfce/ nie rowno s pewnieylzą opieką á opatrnością swoią. *RejPos* Ooo4.

»z opatrnościami a pociechami« (1): á Pan nam pewnie obiecuie fie sftác zá lzkodę/ á pewnie fie nam s fowitemi opatrnościami á pociechami nálfępuie *RejPos* Ooo4. ~

»w opatrności« (20): Słóńce/ Gwiazdy/ y Miefiąc/ w iego opatrności/ Vzywáią fwych byegow y fwoiey iálfnoścí. *RejWiz* 109v, 111v; iz ktożkolwiek dufa świetemu Boftwu iego/ záwždy befpieczyen będye w opatrności iego od káżdego niebefpieczyenftwá swoiego. *RejPos* 304v, 244v, 288v, 319v, 345.

~ *W połączeniach szeregowych* (2): *RejZwierc* 11; on záfklepi dni wálfz w swoiey opatrności/ W Wielofkárbnéy łáfce fwéy/ y lczodroblíwoścí. *GosłCast* 11.

Wyrażenie: »w opatrności Pana, pańskiej« (2:1): á iz w nádziei á w opáthrznoścí Páńfkíey doczekáią/ powftawlzy s ciály fwemi/ oney wieczney zapláthy *RejAp* 61v; *RejPos* 286; *GrzegŚm* 45.

Szeregi: »bezpiecznie a w opatrności« (1): iákobychmy befpieczyen á w opatrności twoiey pływáli w łodce twoiey/ po thych márných burzliwofcách światá tego *RejPos* 177v.

»w królestwie ani w opatrności« (1): iuz fie záprzał tákich błędnych owieczek swoich/ iuz ich nie chce mieć w tym błogófláwionym krolestwie swoim/ áni w opatrności swoiey. *RejPos* [344]v.

»w opatrności i w miłosierdziu« (1): A thu iuz befpyczen będyelz w opatrności y w miłosierdziu Páná fwego *RejPos* 180.

»w mocy i opatrności« (1): Tákcze zmartwychwftánie/ nieśmíertelnośc/ żywot wieczny/ w pewney mocy y opatrności tego Páná Wlzechmogącego íelst położony. *GrzegŚm* 45.

»w obronie a (i) w opatrności« [szyk 2:1] (3): *RejAp* 6v; *RejPos* 286; [*Bog królów*] nietylko ná tak wyfoki ftolec poftánowił y nád ínlze przelóżył/ ále też zacnośc/ władzą y moc ich w obronie á w opatrności swoiey ma. *WujJudConf* 3.

»w opiece a opatrności« (1): A iákóż thu táki káżdy nie ma položyc wlyzytkich lpraw swoich/ [...] w tey miłościwey á śwíęthy opiece á opatrności iego? *RejPos* Ooo3. ~

W przén (2) : Ale to oycze opatrnośc twoiá rzádzi *BudBib Sap* 14/3; *PowodPr* 16.

2. *Przedmiot dbáloścí, zapobiegliwoścí, rzecz posiadana* (2) : izci też mieli domki fwe/ mieli gołpodárftwá y íne opatrności fwe *RejPos* 275.

Szereg: »potrzeby a opatrności« (1): á nádzyewamy fie ták v fwiátá márníego rychley wyludzić á wyfiglować potrzeb á opatrności fwoich. *RejPos* [219].

3. *Dobrobyt, powodzenie* (1) : á nietylko thu w Pańńtwie Korony Polńkiey/ ále przypátruiąc [!] fie/ co fie we włzech Naciách dźiáło/ o czym Poetowie rozmáiíci dźiwnie pífáli/ o opatrnościach y vpadkách Pańńtw. *MycPrz* II A2.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : Prometheus, nomen viri proprium a providentia deductum, Od opatrności. *Mącz* 325b.

Synonimy: 1. *czujność, czułość, ostrożność, piecza, sprawa, staranie.*

Cf **NIEOPATRZNOŚĆ**

sAK